

اتنو-موسیکولوژی

مطالعه‌ی ماهیت‌ها، پرسش‌ها، روش‌ها
نمایندگان و کتابشناسی

نویسنده
یاپ کونست

برگردان چارسو
مریم قرسو

مؤسسه‌ی فرهنگی – هنری ماهور

تهران، خیابان حقوقی، شماره‌ی ۴۲، طبقه‌ی هشتم
کد پستی ۱۶۱۱۹۷۵۵۱۱
تلفن: ۰۲۶۰-۷۷۵۰-۶۵۵۳ فکس: ۰۲۶۰-۷۷۵۰-۶۵۵۳
www.mahoor.com info@mahoor.com

اتنو-موسیکولوژی

مطالعه‌ی ماهیت‌ها، پرسش‌ها، روش‌ها، نمایندگان و کتابشناسی

نویسنده: یاپ کونست

برگردان فارسی
مریم قرسو

عکس روی جلد: طبل شمن (مردمان آلتای، سیبری، ابتدای قرن بیستم)
از کاتالوگ موزه‌ی برانلی، ۲۰۱۱

صفحه‌آرایی: سارا موسوی
چاپ اول: ۱۴۰۱
تعداد: ۳۰۰ جلد
لیتوگرافی: باران
چاپ و صحافی: پژمان

© حق چاپ محفوظ است.

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۸۷۷۲-۸۶-۹ ISBN: 978-964-8772-86-9

فهرست

۶	مقدمه‌ی مترجم
۱۲	مقدمه‌ای بر چاپ اول
۱۳	مقدمه‌ای بر چاپ دوم
۱۴	انتو-موزیکولوژی
۹۴	تصاویر
۱۰۹	تعابه‌ی نام افراد
۱۱۷	تعابه‌ی نام‌های خاص، اقوام، مکان‌ها

مقدمه‌ی مترجم

کتاب اتنو-موسیکولوژی، نوشته‌ی یاپ کونست^۱ در سال ۱۹۵۰ منتشر شده است. این کتاب از نظر شناخت تاریخ رشته‌ی اتنوموزیکولوژی اهمیت دارد و ترجمه‌ی فارسی آن را نیز باید از همین زاویه مورد توجه قرار داد. بسیاری از روش‌های محاسباتی و یا پژوهشی پیشنهاد شده در این کتاب، امروزه و به واسطه‌ی پیشرفت ابزار و تکنولوژی فاقد اهمیت کاربردی و گاه اعتباری هستند و همانطور که گفته شد باید به عنوان بخشی از روند تاریخی این رشته به آنها نگاه کرد.

ابزاری مانند فنگراف یا منکرد را نیز امروزه تنها در موزه‌ها می‌توانیم پیدا کنیم؛ که البته این موارد چیزی از ارزش تاریخی و روش شناختی کتاب کم نمی‌کند. واژه‌ی اتنو-موسیکولوژی احتمالاً برای نخستین بار توسط یک پژوهشگر اوکراینی به نام کلمانت کوبیتسکا در سال ۱۹۲۸، و پس از آن توسط یاپ کونست، در عنوان کتاب حاضر استفاده شده است.

یاپ کونست حقوقدان، نوازنده و بعدها موسیقی‌شناس هلندی است. او در دوازدهم آگوست ۱۸۹۱ میلادی در شهر گرونینگن^۲ در شمال هلند به دنیا آمد. پدر و مادر او هر دو موسیقی‌دان و نوازنده‌ی پیانو بودند و او نیز از کودکی نواختن ساز ویلن را آغاز کرد و از همان دوران علاقه‌ی زیادی به شناخت ترانه‌های محلی و رقص‌های شمال هلند پیدا کرد. در سال ۱۹۱۷ دکتری حقوق گرفت و به مدت دو سال برای کار در همین رشته به آمستردام

۱. Jaap (Jakob) Kunst

۲. بزرگترین شهر در شمال هلند.

رفت. اما شیفتگی اش به موسیقی او را به وادی متفاوتی هدایت کرد. طی همکاری با گروه موسیقی «بومی‌های شرق آلمان» به جاوه سفر کرد. زمانی که همکاران او قصد بازگشت به هلند را داشتند او بازنگشت و به انتخاب خود در جاوه ماند. در رشته‌ی تحصیلی خود کار پیدا کرد و به طور همزمان و با شگفتی بسیار در کشف موسیقی آسیای جنوب شرقی که برای گوش او بسیار ناآشنا بود تفحص کرد. در این دوره آرشیو بزرگی از سازهای متفاوت ضبط‌های میدانی موسیقی‌های مختلف این منطقه، کتاب و عکس گردآوری کرد. در سال ۱۹۳۴ به هلند بازگشت و به عنوان موسیقی‌شناس توانست حمایت‌هایی را برای انجام پژوهش‌های بیشتر جذب کند. کلکسیون سازها و آرشیو ضبط‌های او از موسیقی جاوه‌ای به موزه‌ی باتاویا در هلند منتقل شد. به دلیل شرایط اقتصادی بی‌ثبات آن دوران حمایت‌های دولتی از پژوهش‌های کونست در این مقطع قطع شد اما او مجدداً حمایت‌های فردی و خصوصی دیگری را دریافت کرد که توانست پژوهش‌های خود را توسط آنها ادامه دهد.

در سال ۱۹۳۶ یاپ کونست که این‌بار در مسند موسیقی‌شناس و نه حقوق‌دان به هلند بازگشت، به عنوان عضو رسمی آکادمی علمی و سلطنتی هلند معزفی شد و در سال ۱۹۴۲ در دانشگاه آمستردام آغاز به کار کرد. در سال ۱۹۵۰ با انتشار کتاب *Anton-Mozartikoloegie* روزهای تازه‌ای را در تاریخ این دانش رقم زد. در آن زمان این کتاب در برگیرنده‌ی عنوان بیش از سی‌هزار پژوهشی بود که پیش از این تاریخ منتشر شده بودند. در سال ۱۹۵۶ آلبومی از آهنگ‌های بومی از رقص‌های شمال هلند منتشر کرد که آلبوم برتر سال شناخته شد و بیشترین فروش را در پی داشت. کونست در دوران کاری و پژوهشی خود مدت زیادی به عنوان دستیار کورت زاکس به مطالعه‌ی موضوعات مختلف در زمینه‌ی شناخت موسیقی پرداخت. همچنین و همانطور که در بسیاری نوشه‌های خود به آن اشاره می‌کند مصاحبی و دوستی با دانشمند دوران خود هُرْن‌بُستل افق‌های گسترده‌تری را در شناخت موسیقی به روی او گشود. در سال‌های بعد کتاب‌ها و مقالات ارزشمند و تأثیرگذاری از او به زبان‌های هلندی و انگلیسی منتشر شد.

یاپ کونست که با شیفتگی بی‌مانندی در شناخت موسیقی غور می‌کرد، در هفتم دسامبر ۱۹۶۰ در آمستردام از دنیا رفت. به احترام و پاسداشت زحمات علمی ایشان در زمینه‌ی دانش شناخت موسیقی اقوام از همان زمان هر ساله جایزه‌ای با عنوان «جاایزه‌ی یاپ

کونست» به بهترین مقاله‌ی ارائه شده از اعضای جامعه‌ی اتو-موسیکولوژی^۴ در بازه‌ی زمانی ده سال اول فعالیت‌های پژوهشی آنها داده می‌شود.^۵

* * *

در مورد جمله‌ی نخست کتاب در تعریف حوزه‌ی پژوهشی رشته‌ی اتو-موسیکولوژی، باید تأکید کنم که این تعریف (و موارد دیگر در این کتاب) در طی هفتاد سال گذشته، بارها و به تکرار بازبینی شده و تعاریف تازه‌ای از آن ارایه شده است. این کتاب در برگیرنده‌ی دو بخش است:

بخش نخست دغدغه‌های موسیقی‌شناسانه‌ی چند دهه‌ی نخست قرن بیستم را در قالب مباحث پی‌درپی معرفی می‌کند. در این دوران شناخت ویژگی‌های صوتی و آکوستیکی اصوات موسیقی اقوام ناآشنا و مسائل مربوط به آن همواره در اولویت است و در نبود ابزار ضبط صدا، این رویکرد به شناخت روش‌ها و معادلات ریاضی‌وار پیچیده وابسته و نیازمند است. بسیاری از این روش‌ها امروزه منسخ شده و البته در زمان خود نیز بسیار پیچیده و تا حدودی ناکارآمد بودند، اما به هر حال در این کتاب چند روش محاسبه‌ی ریاضی‌وار اصوات به صورت اجمالی معرفی شده است. دومین بحث مطرح شده در این بخش به اختراع دستگاه فُنگراف و صنعت ضبط و تغییرات ایجاد شده در معادلات ذهنی پژوهشگران مربوط می‌شود که کونست برخی مباحث مربوط به این رویداد را در اینجا ذکر می‌کند. در ادامه‌ی این بخش، نگارنده مجموعه‌های مهمی که به واسطه‌ی اختراق فُنگراف تا زمان انتشار کتاب (۱۹۵۰) ضبط و منتشر شده‌اند را معرفی می‌کند. در اینجا یکی از نکاتی که شخصاً برای من در این کتاب بسیار جالب بود شناخت مطالعات هُرن‌بُستل و تاثیرات بسیار او در حوزه‌های مختلف و در روند تاریخی دانش اتو-موسیکولوژی است. در تمامی بخش‌های این کتاب به مطالعات، پژوهش‌ها و تلاش‌های فراگیر و تاثیرگذار او اشاره شده است. هر چند هُرن‌بُستل در این دوران بسیار جوان است اما حضور پررنگ او در تمامی عرصه‌های پژوهشی موسیقی بسیار قابل توجه است. برآیند مباحث طرح شده تا اینجا، نشان می‌دهد که مسئله‌ی تشخیص و تثبیت نواک^۶، یکی از موضوعات مهم و چالش برانگیز آن دوران بوده است.

v. The Society for Ethnomusicology

۵. منابع: Britannica / سایت رسمی SEM

۶. Pitch

- P. 410. Cult music of Cuba (Lucumi, Abakwa, Kimbisa, Djuka, Arara) (rec. and notes: HAROLD COURLANDER);
- P. 411. Music of Spain (Navarre, Galicia, Asturias, Catalonia, Majorca) (notes: EMILIO DE TORRE);
- P. 413. Indian music of Mexico (Yaqui, Seri, Huichol, Cora, Tzotzil) (rec. HENRIETTA YURCHENCO; notes: GORDON F. EKHOLM and HENRIETTA YURCHENCO) ;
- P. 414. Folk music of France (Berry, Normandy, Provence, Orleans, Bretagne, Vendee, Anjou, Corsica, Angouleme) (instr: hurdy-gurdy, tamburine, flute, bagpipe) (notes: PAUL ARMA);
- P. 415. Music of Peru (Aymara, Quechua, Mestizos) (notes: HARRY TSCHOPPIK) ;
- P. 416. Music of the Russian Middle East (Azerbaijan, Armenia, Uzbekistan) (notes: HENRY COWELL);
- P. 417. Negro Folk music of Alabama. I. secular (rec. and notes: HAROLD COURLANDER) ;
- P. 418. Negro Folk music of Alabama. II. religious (rec. and notes: HAROLD COURLANDER) ;
- P. 419. Folk music of Rumania (rec. BELA BARTOK; notes: HENRY COWELL) ;
- P. 420. Music of the American Indians of the Southwest (Navajo, Zuni, Hopi, San Ildefonso, Taos, Western Apache, Yuma, Papago, (Walapai, Havasupai) (rec. and notes: WILLARD RHODES);
- P. 421. Music of South Arabia (Bedouin, Yemenite Jews) (rec. and notes WOLF LESLAU) ;
- P. 422. Traditional and classical music of India (instr.: dholak, tabla sitar, sarinda, algoza, tambura, gharghar) (notes : HAROLD COURLANDER) ;
- P. 423. Music of Southeast Asia (Thailand, Viet Nam, Laos, Cambodia

این کتاب در سال ۱۹۵۰ منتشر شده است. این کتاب از نظر شناخت تاریخ رشته‌ی اتئوموزیکولوژی اهمیت دارد و ترجمه‌ی فارسی آن را نیز باید از همین زاویه مورد توجه قرار داد. بسیاری از روش‌های محاسباتی و یا پژوهشی پیشنهاد شده در این کتاب، امروزه و به واسطه‌ی پیشرفت ابزار و تکنولوژی فاقد اهمیت کاربردی و گاه اعتباری هستند و باید به عنوان بخشی از روند تاریخی این رشته به آنها نگاه کرد.

موسسه‌ی فرهنگی-هنری ماهور

Mahoor Institute of Culture and Arts

www.mahoor.com info@mahoor.com

9 789648 772869